

De behandeling van de Duitse geïnterneerden in Nederlands-Indië

Bijzonderheden uit een brief van 9 Augustus uit Kobe

„De verzorging beneden iedere critiek”

Den Haag, — Maandag.

Omtrent de behandeling der Duitse geïnterneerden in Nederlands-Indië zijn bijzonderheden vernomen, welke vervat zijn in een schrijven van 9 Augustus uit Kobe. Wij laten de tekst van dit schrijven in zijn geheel in vertaling volgen:

Kobe, 9 Augustus 1940.

„Ik heb u het laatst op 5 Augustus geschreven. Vandaag nu zijn en op mijn kantoor gekomen om mij een nauwkeurige beschrijving te geven van de toestand op Java. Ik had hen gisteren van de Maroe afgehaald en hun hier alle nodige steun doen geven.

1) Volgens het „Soerabajasch Handelsblad” van 16/7 zijn geïnterneerd:

2396 Duitse heren;

3 in Nederlands-Indië geboren en dus Nederlandse Duitsers;

147 Duitse vrouwen. Dit aantal zou intussen tot 270 zijn gestegen.

137 staatlozen;

24 tot Nederlander genaturaliseerde Duitsers.

340 Nederlanders (staatsgevaarlijk, waarschijnlijk uitsluitend N.S.B.);

32 Nederlandse vrouwen.

Totaal 3079.

Ngawi en Onrust

2) Huisvesting: Nadat op 10 Mei in Soerabaya de Duitsers op het jaarmarktplaatsje en in Batavia in Priok bijeengebracht waren, werden zij naar de beide u bekende kampen in Ngawi en Onrust gebracht.

In de barakken van Ngawi zijn in vertrekken voor ongeveer 30 tot 40 mensen ongeveer honderd Duitsers gehuisvest. In de vertrekken waren geen meubels aanwezig. De eerste nachten moest op de grond geslapen worden, men zat op de grond, aangezien geen stoelen aanwezig waren. De Duitsers mochten niets in het kamp meenemen, geld en het weinige dat zij bij het zo meedogenloze onmiddellijke wegvoeren nog in hun zakken hadden, werd afgenomen.

In Ngawi zijn ongeveer duizend Duitsers. De poorten en deuren der afzonderlijke barakken werden streng bewaakt, uitgaan was verboden! De natuurlijke behoeften werden verricht in een in de vertrekken opgestelde ton, welke 'smorgens en 's avonds werd gereinigd.

Na enige dagen mochten zij op het platte betonnen dak der barakken des ochtends en des avonds wandelen, evenals op een binnenplaats tussen de zeer sterke prikkeldraadversperring. Eerst na enkele dagen kregen zij toiletvoorwerpen, welke door de Duitse vrouwen waren overhandigd, in het kamp uitgeleverd. Wassen des ochtends geschiedde om half zes en werd gedurende 5 tot 10 minuten voor iedere ploeg in de waslokalen toegestaan.

Tegelijkertijd moest in die tijd het lijfgoed worden gewassen. Aangezien ieder niet meer bij zich had dan de kleren waarin hij geïnterneerd werd, zijn de toestanden zeer onverwikkeld. Scheermessen werden niet toegestaan, de verzorging is beneden iedere critiek.

De Nederlandse regering publiceert in het Soerabajasch Handelsblad de bijzonderheden, in werkelijkheid ziet dit eten er anders uit. Des ochtends voor het ontbijt een kop slechte koffie, en een stuk brood zo groot als twee vuisten, aan één kant met zeer dunne margarine en slechte marmalade gesmeerd. Aangezien het bezit van messen van iedere aard verboden was, moest dit brood zo goed als het ging, verslonden worden. Des middags moest worden aangetreden en met twee emaille borden en een lepel werd een dikke slechte soep en inderdaad rijst en iedere hoeveelheid met specerijen (sambal) uitgereikt. Des middags niets en des avonds een herhaling van het ontbijt.

Na ongeveer 14 dagen werden stro en zakken uitgeleverd, waarvan de geïnterneerden zelf hun strozakken moesten vervaardigen. Na ongeveer 4 weken werd verlof gegeven tot uitreiking aan de geïnterneerden van matrassen en klamboes, die door Duitse vrouwen waren verstrekt. Voorzichtigheidshalve moest de gehele nacht het licht in de vertrekken branden. Stoelen waren tot het vertrek der verslaggevers niet verstrekt, evenmin tafels, zodat de maaltijd op de grond moest worden genuttigd. De geïnterneerden moesten hun eten zelf koken, maar er waren voldoende koks onder de gevangenen. Na ongeveer drie weken werd een kleine cantine ingericht (met meubels van de Deutsche Verein in Soerabaya), waarin de geïnterneerden voor hun 10 centen, welke hun dagelijks werden uitgekeerd, iets konden kopen. Koffie kost 2 cent, en een reep chocolade 8 cent. Deze toestand was toen definitieve, waarover..... tot zijn vertrek van Java op 16 Juli rapport heeft gekregen.

De heer die op Onrust was geïnterneerd, en later in Ngawi geïnterneerd werd, deelde daar mede,

dat Ngawi beter was dan Onrust. Het is te betreuren, dat van Onrust tot dusverre hier in Japan geen rapport ontvangen is over de laatste weken, aangezien daar immers ook de heer Frühstück vermoord (doodgeschoten) is.

Er is helaas geen twiifel mogelijk aan de dood van den heer Frühstück, aangezien beschrijvingen van de teraardebestelling bekend zijn. De toestand zou zo zijn, dat de gevangenen zonder uitzondering sterk zijn afgevallen, zowel door de gebrekkige verzorging als ook door de afschuwelijke behandeling.

Naar Atjeh

Omtrent heroverbrengen van alle geïnterneerden naar Atjeh wist alleen nog te melden, dat reeds enige transporten daarheen geschied waren en de mededeling, dat de Duitsers daar op een niet bekend geworden plaats zelf hun barakken moesten bouwen. Het is niet mogelijk hun post toe te zenden. De brieven worden de gevangenen voorgehouden, zodat zij dan, wanneer zij dichtbij gekomen zijn, mogen lezen. Overhandigd worden zij echter niet. Omgekeerd is het de gevangenen veroorloofd tweemaal per maand een levensteken te geven.

Duitse vrouwen, van wie bekend was, dat zij actief hebben deelgenomen aan partijacties, zijn zonder uitzondering tezamen met haar kinderen geïnterneerd, o.a. in Banjoe Biroe bij Salatiga. Zij krijgen de zelfde soldatenkost als de mannen!! en aanvankelijk ook alle kinderen. Het „Soerabayase Handelsblad” schrijft hierover op 16 Juli:

„In het interneringskamp te Banjoe Biroe voor vrouwen wordt voor kinderen beneden de 7 jaar ten dele! afzonderlijke voeding verstrekt, aangezien gebleken is, dat normale soldatenvoeding voor hen te zwaar is. Aan moeders met zuigelingen is toegestaan zo nodig zelf de geëigende kindervoeding te bereiden.”

... kon zich nauwelijks goed houden bij deze berichten.

Niet geïnterneerde Duitse vrouwen zijn veelal bijeengebracht. Vrouwen met eigen vermogen kunnen maximaal 150 gulden opnemen. Waar dit niet mogelijk is, wordt een ondersteuning gegeven van 36 gulden per maand. Er zijn echter vele gevallen, waarin slechts 15 tot 19 gulden wordt betaald. Als kindertoeslag is toegestaan 5 gulden voor kinderen tot 5 jaar en 9 gulden voor kinderen tot 18 jaar. (Melk hiervoor kost reeds 10 gulden).

Chicanes

Dit is een korte samenvatting der algemene wederwaardigheden, die echter voortdurend onderbroken werden door berichten over de afschuwelijkste persoonlijke chicanes en vernederingen. Bij de algemene internering waren niet voldoende militairen aanwezig om huiszoekingen te verrichten. Er werden particulieren, hoofdzakelijk jonge Nederlanders, aangewezen om in de huizen alle correspondenties, voorwerpen van waarde, documenten enz., weg te nemen. Na onderzoek zouden deze zaken teruggegeven worden, maar er zijn vele gevallen bekend, waarin deze dingen verloren zijn gegaan en bovendien bij de huiszoekingen grote ravage werd aangericht. De weerloze vrouwen geraakten binnen korte tijd in een zo zenuwachtige stemming, dat velen symptomen van ineenstorting vertoonden, vooral tengevolge van de voortdurende verhoren betreffende vele, op een of andere wijze, ook vaak slechts door domme buurpraatjes ontstane verdenkingen. Deze gevallen zijn legio, maar voor ons zijn slechts onze waarde vrienden van zeer bijzondere betekenis en ik heb nauwkeurige informatie ingewonnen.

Consul baron von Plessen heeft zes weken in Ngawi gezeten en is 10 jaar ouder geworden.

Consul-generaal Timann en echtgenote in Batavia hebben eveneens huisarrest. Het consulaire personeel is ingesloten.

Van mevrouw is bekend, dat zij, aangezien zij zich niet wel gevoelde, een Nederlandsen dokter raadpleegde, die weigerde haar te helpen. Deze gevallen lopen in de honderden.

..... verzoekt u persoonlijk den heer er opmerkzaam op te maken, dat mevrouw in Soerabaya gezet is, en met andere dames samenwoont. Het is niet zeker, of niet nog alle Duitse vrouwen, die overigens alleen vergezeld door agenten van politie mogen uitgaan, in z.g. beschermingskamp komen. Voor Batavia had men daarvoor het veel te kleine badhotel Trianon in Tjida-bak tussen Soekaboemi en Buitenzorg uitgekozen. Er is verder gemeld, dat de Duitse vrouwen zich niet ophouden aan de voorkant van het huis, aangezien zij uit angst voor molestaties en scheldwoorden liever achter zitten. Het is Nederlanders verboden met Duitsers te spreken, en de kranten geven zich aan een wilde ophitsing over. Ter kennisgeving nog voor dat beide fabrieken onder Nederlandse leiding met jammerlijke prestaties verder werken.

Samenvattend is helaas ondubbelzinnig bewezen, dat de haat der daar wonende Nederlanders alle perken te buiten gaat. De geïnterneerden worden als strafgevangenen behandeld (zij krijgen ook gevangenskleding en uniform), en de weerloze vrouwen zijn uitgeleverd aan de willekeur van de ernstigste aard der Nederlandse autoriteiten verzoekt terstond naar Tokio te vertrekken om al deze dingen te rapporteren in de hoop, een beter lot te kunnen verkrijgen.

Excuseert de stijl, maar de brief moet vandaag nog weg. Het geciteerde dagblad haal ik in Duitse vertaling aan. Het blad volgt zo snel mogelijk.

Met hartelijke groeten, uw